

Obsah

Tvar	6	Socha	102
Tvář	8	Struktura	114
Perspektiva	14	Typografie	130
Světlo	18	Dadaismus	145
Černobílá škála	26	Surrealismus	150
Barevná škála	34	Abstraktní expresionismus	170
CMYK	36	Pop Art	174
Grafy	50	Op Art	181
Kompozice	66	Land Art	188
Měřítko	70	Minimalismus	190
Detail	76	Konceptuální umění	199
Nadsázka	80	Bonusové aktivity	209
Portrét	84	Výtvarka je pro každého	218
Inkarnát	92	Reflexe	220

Tvar

Jaký tvar má výtvarka? To je zcela na vás.
Nakreslete všemožné tvary, na které si vzpomenete.

Navrhněte, jak by vypadala obálka, kdybyste ji vytvářeli vy.
Nezapomeňte doplnit své jméno. Až vaším zásahem bude kniha kompletní.

vý

tvar

ka

Tvár

Jaký tvar má tvár?

Co určuje tvar tváře?

Z jakých materiálů
byste poskládali
svůj autotyp?

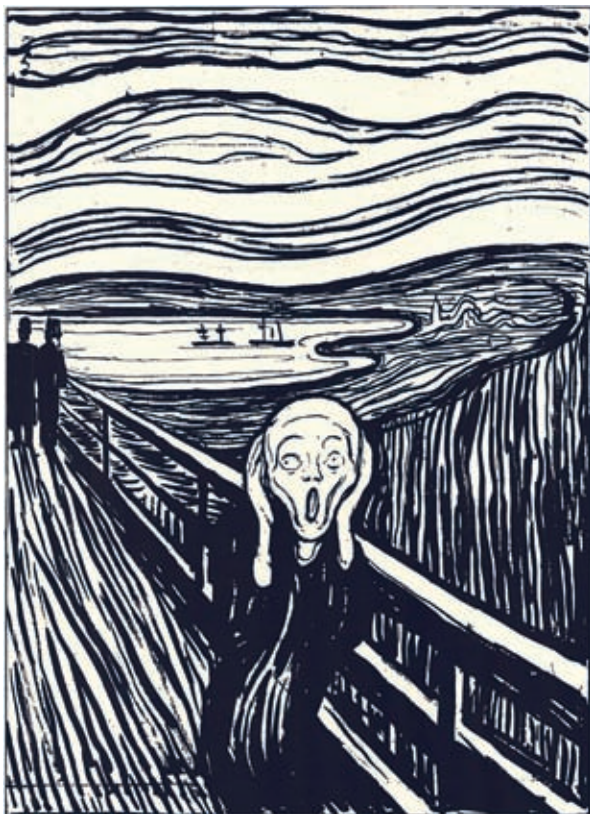
Dokreslete, jak asi
pokračuje tato tvář.

Giuseppe Arcimboldo
Košík s ovocem / Bůh plodnosti
(reverzní portrét)
1590

následovník Hieronyma Bosche
Kristus v Limbu
kolem 1575

Zkuste ke každému portrétu připsat pár slov o tom, jak na vás působí, jakou emoci ve vás vyvolává nebo co vám připomíná.

Edvard Munch
Výkřik
1895

Pablo Picasso
Sen
1932

Henri Matisse
Tři hlavy
1951-1952

Co mají společného obrázky
na této dvoustránce?
V čem se liší?

Frida Kahlo
Diego a já
1949

Roy Lichtenstein
Dívka v zrcadle
1964

Constantin Brancusi
Spící múza
1910

Cindy Sherman
Bez názvu #397
2000

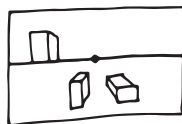
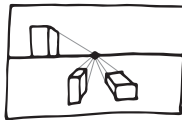
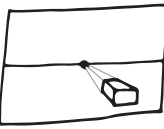
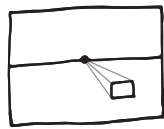
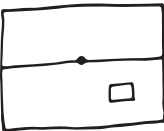
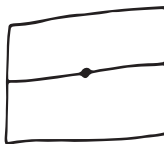
David Shrigley
Tvář
2012

Perspektiva

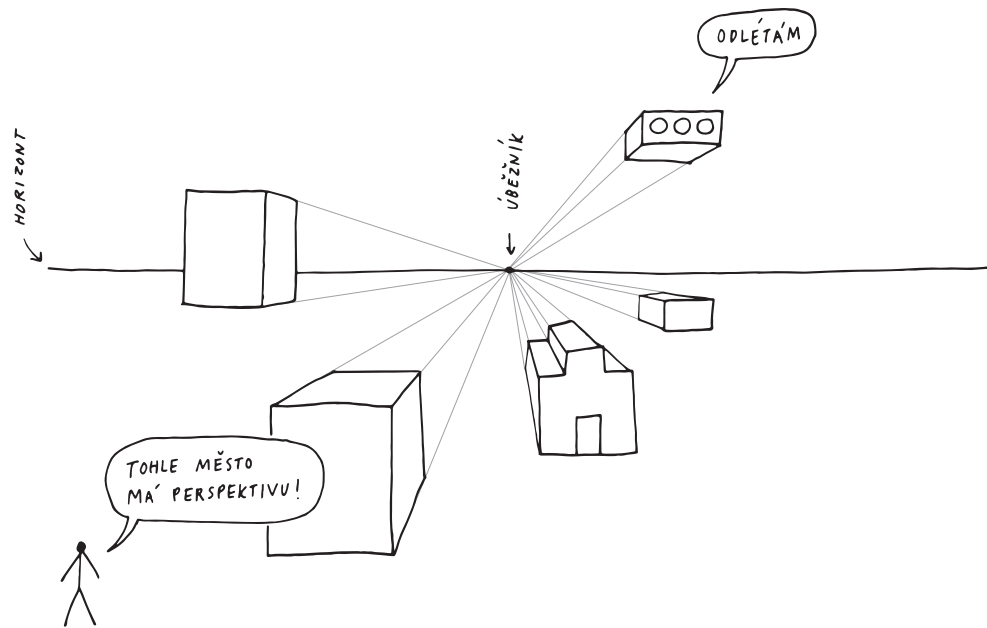
Perspektiva umožňuje vytvářet iluzi trojrozměrného prostoru a hloubky na rovinném povrchu papíru, plátna nebo stěny.

Jak vytvořit iluzi prostoru pouhou linkou?

1. Nakreslete tužkou na papír vodorovnou linii, která představuje horizont (obzor) a kompoziční osu skici. Uprostřed linie zakreslete bod – úběžník.
2. Pod rovinu horizontu nakreslete obdélník, který představuje budovu.
3. Vrcholy obdélníků spojte rovnými čarami s úběžníkem.
4. Dokreslete horizontální a vertikální linie podle toho, jakou hloubku by měl mít váš objekt.
5. Stejným způsobem můžete nakreslit i další hranaté objekty či detaily.
6. Linie sbíhající k úběžnému bodu můžete vygumovat.

Lineární jednobodová perspektiva:

Vyprojektujte pomocí pravítka, tužky, horizontální osy a úběžníku vlastní imaginární město. Jak by se mohlo jmenovat? Proč by ho turisté (ne)chtěli navštěvovat?

Jak vytvořit iluzi prostoru barvou?

Podívejte se na barvy hor, které se mění podle vzdálenosti od pozorovatele. Angličan David Hockney zde využívá vzdušnou perspektivu.

David Hockney
Portrét umělce
(Bazén se dvěma figurami)
1972

Jaké principy platí pro vzdušnou perspektivu?

- Bližší objekty jsou barevně výraznější a živější.
- Vzdálené objekty jsou naopak světlejší, tlumenější a méně kontrastní.
- Vzdálené objekty se také mohou zdát rozmazané nebo nečitelné, zatímco objekty v prvním plánu bývají ostré a detailněji zpracované.

Existují ještě nějaké další druhy perspektivy?

Ano, existuje mnoho druhů perspektivy. Další dva známé jsou pojmenovány podle zvířat.

Ptačí perspektiva

- napodobuje pohled z ptačího letu
- objekty jsou zobrazeny z výšky (v nadhledu)
- umožňuje přehled o uspořádání objektů na ploše
- typický pohled pro mapy nebo byt, který je potřeba zařídit

Žabí perspektiva

- pohled zdola nahoru
- často se používá ve fotografii a znázorňuje objekty v pohledu z roviny nižší, než je klasický lidský horizont

Který z obrázků níže ukazuje ptačí a který žabí perspektivu?

Alexandr Rodčenko
Pionýr
1930

Václav Hollar
Mapa Londýna
1666

Světlo

Slunce
Foto: NASA
říjen 2017

Hledáte učitele stínování?

**Obráťte se
na Slunce!**

**Nyní
za pouhých...**

**ZDARMA
každý den!**

Slunce málovali především:

Turner

Nekončící proměny přirozeného světla byly inspirací pro tvorbu anglického malíře Williama Turnera. Na smrtelné posteli údajně prohlásil, že slunce je Bůh.

Joseph Mallord William Turner
Hrad Norham při východu slunce
kolem 1845

Claude Monet
Kupky sena
1890

Monet

Francouz Claude Monet zkoumal ve svých slavných sériích pláten se stejným motivem efekty přirozeného světla v různých denních dobách. Zajímaly ho proměny světelných podmínek na kupkách sena, fasádě rouenské katedrály nebo na vodní hladině.

Prchavé okamžiky maloval rychle. Na plátno nanášel barvu krátkými tahy štětce. Stál u zrodu impresionismu, který byl pojmenován podle jeho obrazu *Imprese, východ slunce*.

Barevná škála

Někteří lidé se žíví pojmenováváním vzorníků barev. Zkoumají drobné nuance v různých barevných odstínech a snaží se je vhodně pojmenovat. Jak by to šlo vám?

Zkuste přidělit různé názvy všem třiceti bodům výřezu obrazu Damiena Hirsta. Vyhněte se zažitým názvům jako *modrá*, *žlutá* i jednoduchému stupňování jako *světlejší modrá*, *tmavší žlutá*.

~~žlutá~~ ~~Tmavě žlutá~~ Dotek slunce ✓

← Damien Hirst
obličej

→ Damien Hirst
Lactulose
2017

P O r trét

ÁNFAS

pohled
zepředu

PROFIL

pohled
z boku

Který z portrétů níže zobrazuje ánfas a který profil?

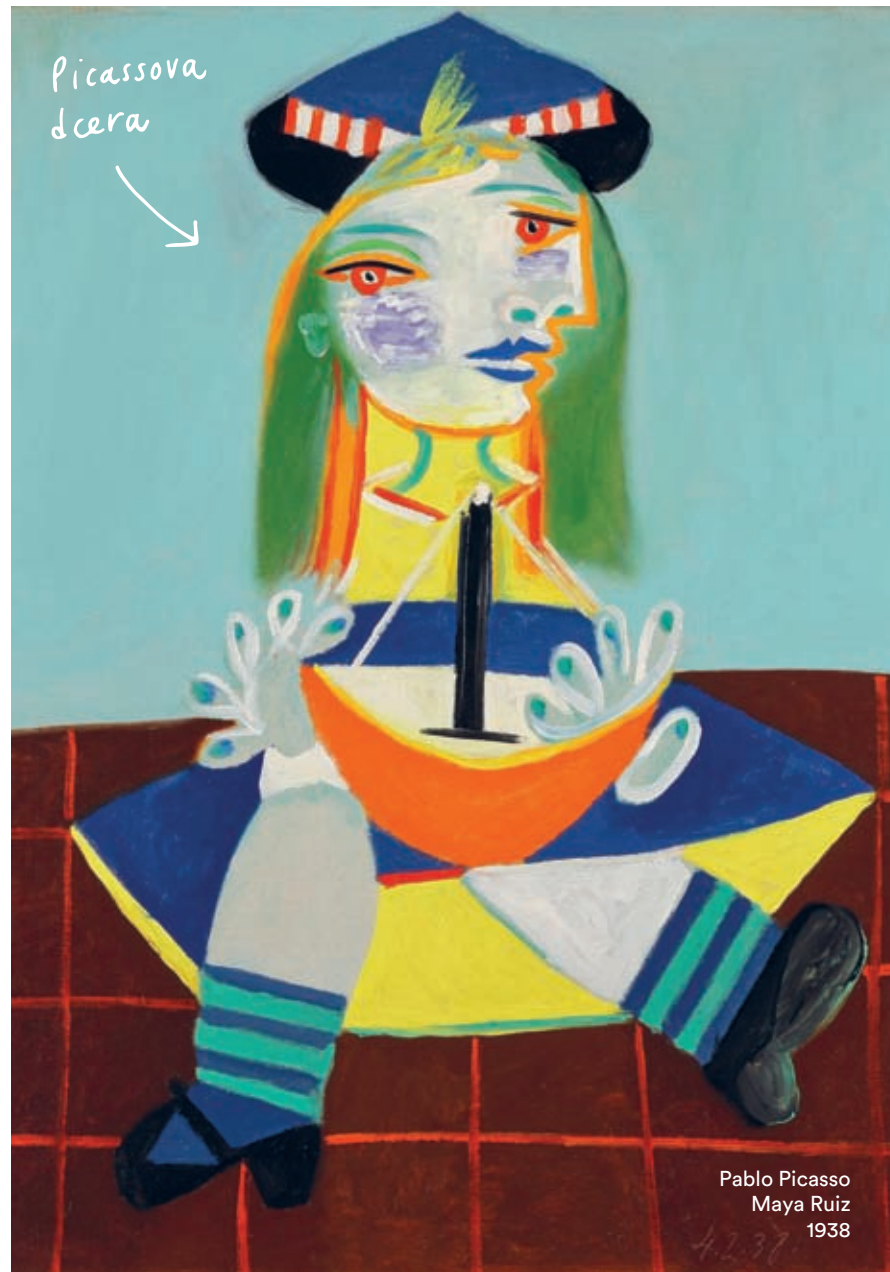
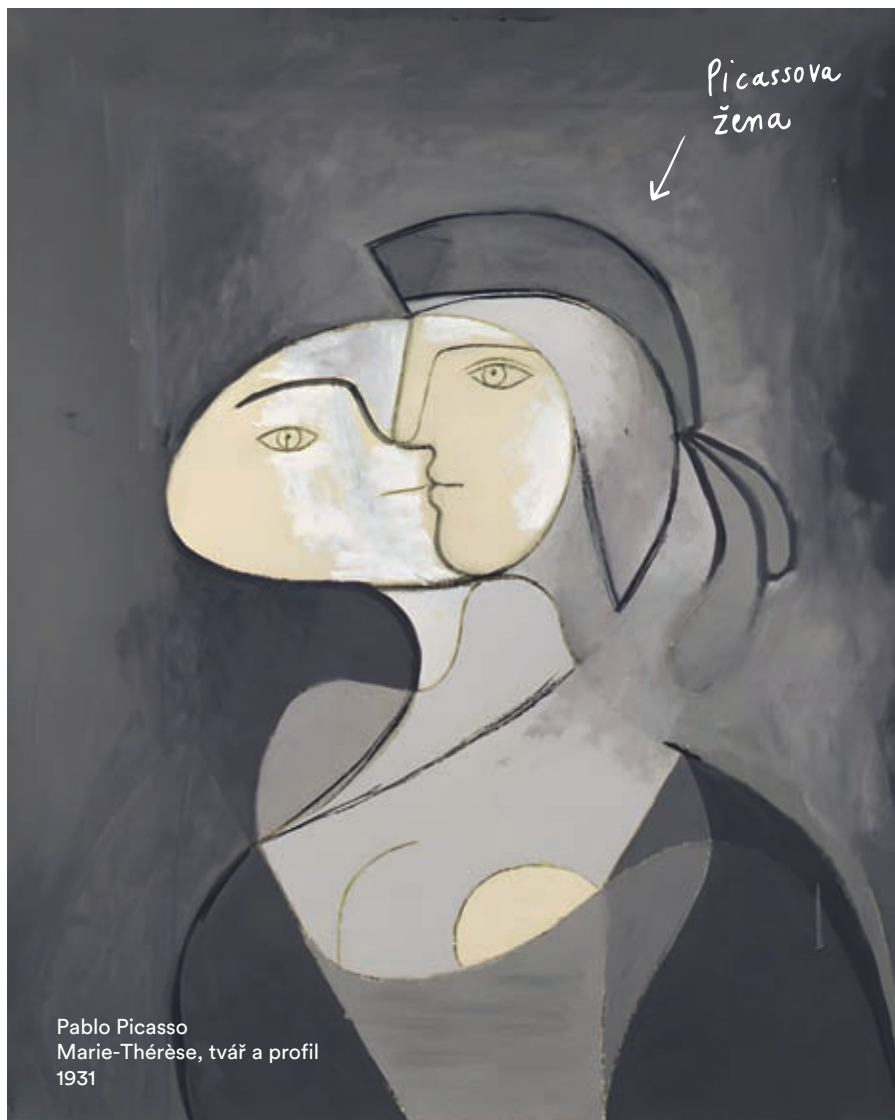
Gustave Courbet
Zoufalý muž (Autoportrét)
1843–1845

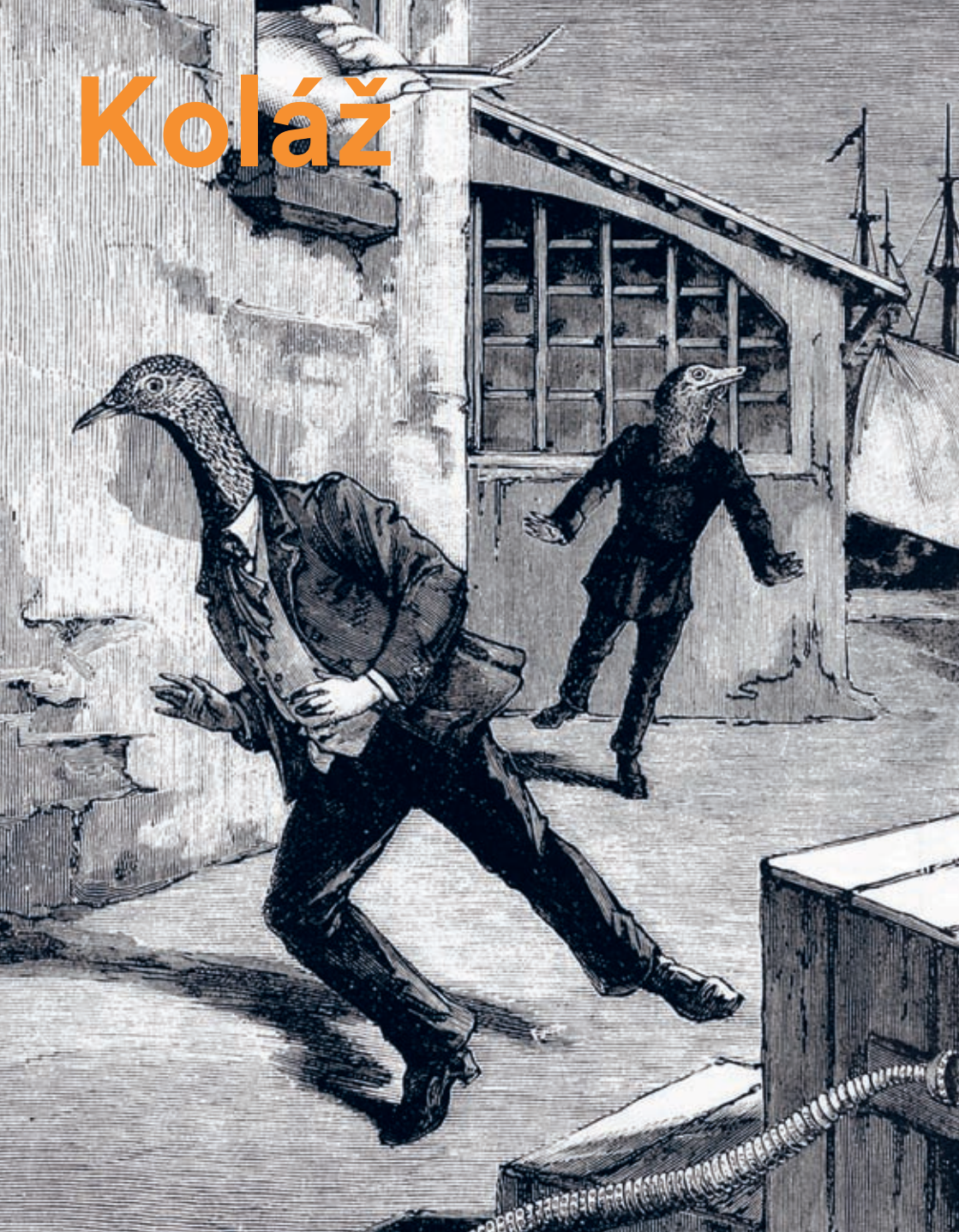
Piero della Francesca
Portrét Federica da Montefeltra
a jeho ženy Battisty Sforzy
1473–1475

Lze zachytit v jedné podobizně ánfas i profil zároveň?

Ano, mnohopohledovost v portrétování si oblíbil například španělský umělec Pablo Picasso.

Koláž

Co je to koláž?

- nauka o kolech
- technika využívající stříhání, trhání a lepení různých částí do nového celku

Udělejte surrealistickou koláž s použitím jediného informačního média (např. časopisu Vlasta, deníku Blesk, Hospodářských novin atd.).

Co jste při tvorbě o daném periodiku zjistili?

Jakými přídavnými jmény byste popsali grafickou a fotografickou podobu časopisu?

Co jste zjistili o koláži?

←
Max Ernst
Oidipus
1934

Který český umělec nejvíce obohatil koláž?

Jiří Kolář
Autoportrét
1979

Jako správný umělec - básník Jiří Kolář zařídil, aby jeho příjmení souznělo s kolážovými technikami, které sám vynalezl či používal.

S jeho jménem se pojí techniky jako roláž, proláž, muchláž, konfrontáž, raportáž, asambláž, chiasmaž, ventilaž, persiflaž, antikoláž atd.

Přečtěte si výčet kolážových technik, jimiž se Kolář zabýval.
Jakou technikou byl asi vytvořen autoportrét vlevo?

Vymyslete, co asi představují jména ostatních zmíněných technik.

Máte někdy chuť mačkat papír. Kdy?

Jakou emoci ve vás autoportrét vzbuzuje?

Kolář.

Kolářové úkoly

Jiří Kolář měl ženu Bělu. Ta se věnovala vysoce precizní asambláži.

Co znamená asambláž?

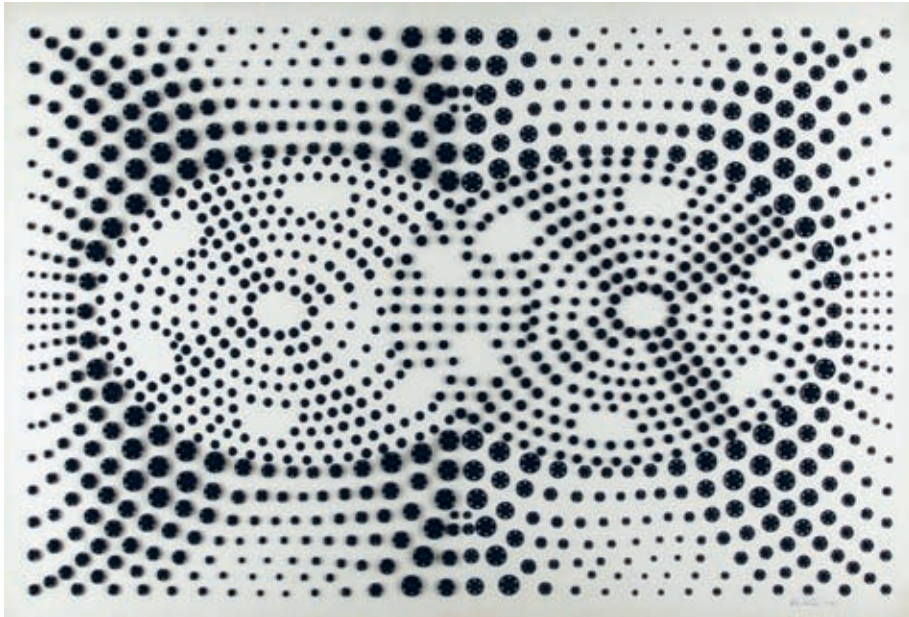
Něco jako prostorová koláž. Koláž z objektů.

A jaké objekty skládala?

Obyčejné objekty denní potřeby. Třeba sirky, svorky, skořápky, žiletky, knoflíky, líčidla, vlasy, sponky atd.

Jaké úkoly si dávala?

Sestavovat z objektů výše opticky působivé geometrické obrazce. Nebo třeba zachytit na papíře líčidla, která ten den použila.

Běla Kolářová
Životopis jedné patentky
1982

Kolážové úkoly

Možnosti:

1. Vytvořte koláž na téma „Ideální svět“. Vysvětlete výběr jednotlivých prvků a jejich kompozici. S odkazem ke koláži popište, co pro vás ideální svět znamená. Je něco, co se do koláže nevešlo?
2. Technikou koláže vytvořte návrh módní kolekce minimálně deseti modelů. Jak byste výslednou přehlídku pojmenovali? Co kolekci sjednocuje? Odráží nějak prostředí, v němž žijeme? Jakou myšlenku zpracovává?

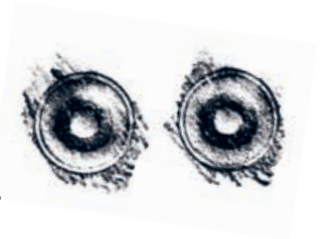
Frotáž

Prohlédněte si listy na levé straně.
Této technice se říká frotáž.
Co asi potřebuje frotážista ke své tvorbě?
Jak postupuje?

Táži se vás,
co je frotáž?

Tužka, papír, povrch, hloubka
Odsud na mě něco kouká

Dřevo, kůra, listy stromů
Zábava, ale musím domů

Chrastím klíči
Jsou ploché
Též ideální na frotáž

A co třeba kámen?
Jo, ten taky
Ámen.

Diktát

Připravte si popis libovolného obrazu. Odprezentujte popis spolužákům, aniž byste prozradili autora a název díla. Neukazujte ani popisovaný obrázek.

Zbytek třídy poslouchá a kreslí vlastní interpretaci dle vašeho popisu.

Až budou všichni hotoví, odkryjte identitu obrazu, který jste popisovali. Projděte se třídou a určete, která interpretace je nejbližší originálu a která se vám nejvíce líbí a proč.

Další možnosti:

Poslechněte si dadaistickou, surrealistickou či jakoukoli jinou báseň a výtvarně ji interpretujte.

Je výtvarná svoboda možná všude na světě? Nebo se za ni v některých zemích či kruzích trestá? Proč?

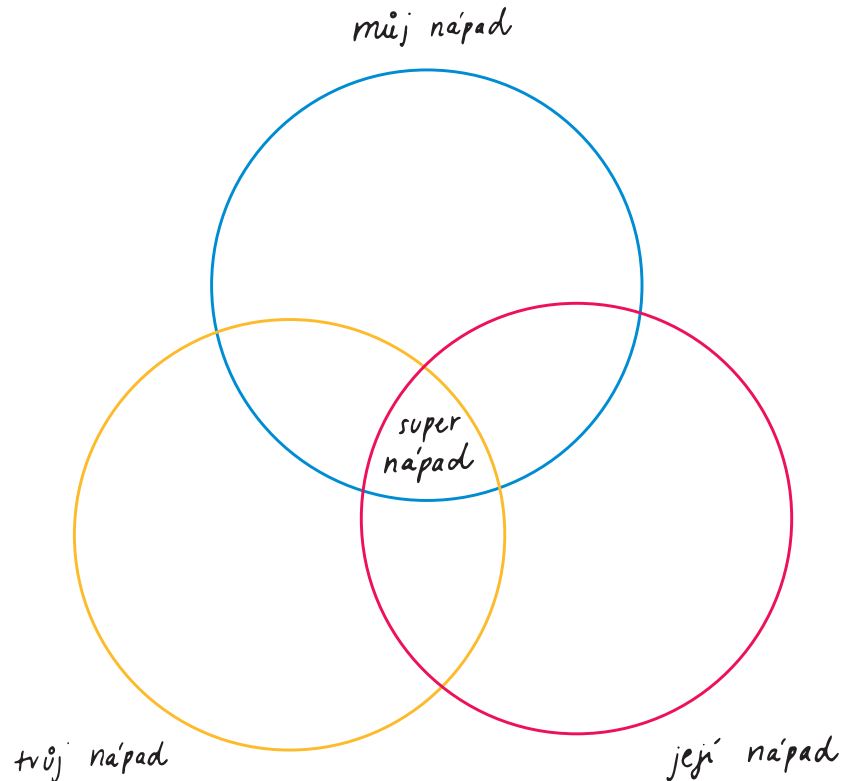

Zajímá-li vás toto téma, najděte si více informací k případu čínského umělce Aj Wej-Weje.

svobodný
výtvarný svět

←
Anubis, Bůh mrtvých,
naklánějící se nad mumíí
1400–1350 př. n. l.

Spolupráce

spolu
Bez $\sqrt{\text{práce}}$ nejsou koláče.

Revoluční výtvarné směry většinou nevznikly díky jedinému člověku, ale vzájemným vlivem více lidí, kteří spolu trávili čas, tvořili a diskutovali.

Takhle vznikl například impresionismus, kubismus, fauvismus. Znáte je?

Zkusíte spojit
směr nalevo

z francouzského „fauves“ (šelmy), odkazující k divokosti zvolených barev

Kubismus

s jeho charakteristikou napravo.

Fauvismus

rychlé zachycení světelné atmosféry přímo v přírodě

Impresionismus

z latinského „cubus“ (krychle), redukce forem na základní tvary, častá hranatost, pohled z více stran současně (mnohopohledovost)

Co mají společného umělecké směry výše? Na co končí?

Vybavíte si i nějaké další směry končící na stejných pět písmen?
Čím se vyznačují?